

Ortoepija hrvatskoga standardnog jezika iz perspektive varijeteta doc. dr. sc. Mihaela Matešić, Filozofski fakultet u Rijeci

Sažetak:

U izlaganju će biti riječi o gledištu prema kojem danas u uporabi supostoje dva varijeteta hrvatskoga standardnog jezika. Jedan od njih slijedi tzv. strogu normu i moguće ga je nazvati visokim varijetetom, a drugi je odraz uporabe (uzusa) i moguće ga je nazvati niskim varijetetom.

Pojmovi visoki i niski varijetet preuzeti su iz Fergusonove teorije o diglosiji (Charles Ferguson, 1959). Još nisu provedena istraživanja koja bi pokazala kako je nastao niski varijetet (NV): derivacijom iz visokoga varijeteta (VV), jezičnim razvitkom uzusa koji priručnička literatura nije dovoljno uzela u obzir ili je on pak posljedica pokušaja dosezanja već u samom početku prezahtjevno postavljene i nikad zapravo, izvan uskih stručnih krugova, dovoljno dostignute i prihvaćene/primjenjivane norme. Sigurno je međutim da je riječ o idiomu koji se smatra uprosječenim, uobičajenim, općim i hrvatskim, i to u širokoj javnosti – njime govore obrazovani govornici, oslanjajući se pritom na jezični osjećaj stečen životom i obrazovanjem u hrvatskoj govornoj zajednici (D.

Kalogjera, 2009). U izlaganju će se analizirati popis značajki jednoga i drugog varijeteta. Predstavit će se i nastojati ukratko objasniti svaka pojedina značajka, uz detaljniji prikaz i analizu fonoloških značajki (npr. neutralizacija funkcionalnih opreka među nekim glasovima, neutralizacije u izgovoru akcenata i nenaglašene dužine, razlike u distribuciji akcenata itd.). Prikazat će se također kako su pojedine značajke NV predstavljene u normativnim priručnicima (rječnicima i gramatikama). Bit će predstavljeni i rezultati istraživanja provedenih s ciljem ispitivanja koje su od značajki nosioci suvremenojezične neutralnosti jezičnoga izraza. Na temelju rezultata istraživanja u izlaganju se problematizira, na obilnijem izboru primjera, je li ono što se u priručnicima predstavlja kao norma VV ujedno i neutralan jezični izbor.